

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:

Az örök téma. (é. e.)	295
Az adóreformról. I. Cs. Szabó József	296
A kolozsvári gazdasági tanintézet tanulóinak tanulmányi kirándulása. Antal Agoston.	297
A kanczák meddőségének okai és azok elbáritása.	298
Kissebb szakközlemények	298
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból.	299
Külföldi lapokból.	300
Könyvszemle.	300
Vegyes közlemények	300
Közgazdaság, üzlet, forgalom	300
Az Országos Iparegyesület Emlékirata. É—r	300
Hirdetések	

Az örök téma.

A főváros kezdeményezésére összehívott őrlési forgalmi ankét, a mint az teljes bizonyossággal előrelátható volt, megegyezés nélkül ért véget. Sziklamerev álláspontot foglaltak el a molnárok és az ott megjelent képviselői az agráriusoknak s ha mégis valami pozitív eredményről be lehet is számolni, az csak az, hogy a gazda és az érdeklődő közönség figyelme megint erre a kérdésre terelődött. Az őrlési fordalmi kedvezményt eltörölték. Visszaállítsuk? Igen. Nem. És az igent, vagy nemet érvekkel támogatják. Holott az érvek erejének kellene eldönteni, hogy igent mondjanak-e vagy nemet.

Azt az egyet mindjárt elhibáztottak tartjuk, hogy a fővárosi nagy malmok az őrlési forgalom visszaállítását már most követelik, mikor még nem tudják megmutatni a gazdáknak: ime ez a következménye a beszüntetésnek. Az őrlési forgalom elleneseinek eredeti jóhiszemű álláspontja az volt, hogy az kedvezőtlen a mezőgazdaságra, az eltörölendő. Debattok a két párt közt voltak évek óta, de a gyakorlat tanulságai alig pár nap óta, hogy megindultak, azokból még most nem lehet megállapítani, hogy véleményük téves volt.

De ha már a főváros saját jól fölfogott érdekében is módját ejtette, hogy molnárok és gazdák újra összezsattogtassák a fegyvereiket, akkor ezt a kérdést legsötétebb redőiben is megvilágítani mindkét félnek szükséges és érdekében áll. Az őrlési forgalom jövőjéről ma még csak bizonytalan és vitatható jósolatokat lehet mondani, a mult, az már pozitívum. Nézzük hát ezt az intézményt a multban.

Az őrlési forgalom a román buza behozatalával egyszerre bírálandó el. Mind a kettő pártolásánál a kormányzat alapokoskodása az volt, hogy a román buza behozatalának szabadon hagyva az utat, a behozott buza mennyiségének megfelelően emelkedő magyar buza liszt kivitelével ekviparálva lesz a behozatal sőt tetemes haszna lesz a magyar mezőgazdaságnak és liszt-iparnak belőle.

Nagyobb jelentősége az őrlési forgalomnak nem volt a román vámháboru idejében, vagyis 1886-tól 1892-ig. Tekintsük ennek az időszaknak buza és lisztforgalmi adatait és gabonaárait.

Év	Buza-termés mm.	Behozott buza mm.	Kivitel		Átlagos buzaár frt
			buza mm	liszt mm.	
1885	31,540.000	666,109	5,466.093	3,499.187	8'34
1886	28,379.000	86,430	5,377.636	3,539.325	8'33
1887	40,882.000	40,461	6,071.668	3,718.308	8'21
1888	37,831.000	66,851	7,863.172	4,755.992	7'44
1889	25,236.000	114,784	5,551.356	4,618.481	8'00
1890	41,119.389	198,735	7,413.742	4,468.186	8'29
1891	37,781.426	370,802	6,189.620	4,812.210	10'07

Az 1885-ik év a vámháboru előtti időszakból való. Az első háborus év termése több, mint 3 millió métermázsával kisebb, a buza behozatal 666 ezerről 86 ezerre szállt le s ezzel szemben sem a buza, sem a liszt kivitel, sem a buza ára nem szállt le. A buza kivitel 6 éves átlaga 6'461 millió, a liszt kivitel 4'34 millió métermázsá, a buza átlagos ára 8'39 frt. Az előző évek óriási buzabehozatalai tehát nem érték el azt a célt, mely a behozatal könnyítésével a kivitel emelését célozta, mert, a mint látjuk, forgalmunk 86-tól sem csökkent. De menjünk tovább. Az 1892. évben a képviselőház hatalmas vitája után Romániával újra kereskedelmi szerződést kötöttünk s innen datálódik az őrlési forgalom nagy jelentősége. Ime:

Év	Buza-termés mm.	Behozott buza mm.	Kivitel		Átlagos buzaár mm.
			buza mm.	liszt mm.	
1892	37,294.743	950.710	4,849.931	4,972.973	9'09
1893	39,351.280	1,179.630	4,936.399	5,577.973	7'98
1894	42,627.251	1,454.845	5,122.087	5,962.776	7'05
1895	46,777.418	751.861	6,092.061	6,446.243	6'75
1896	41,370.765	1,015.453	6,667,864	7,189.129	7'30
1897	21,400.211	1,239.388	3,609.373	5,754.329	10'37
1898	42,235.000	2,541.479	2,892.700	4,861.192	12'15
1899	33,445.650	1,676.399	3,694.150	5,661.831	8'16

Ez a statisztikája az új román kereskedelmi szerződésnek és az őrlési forgalomnak. Látjuk a buzabehozatal óriási emelkedését és ezzel szemben látjuk, hogy buza- és liszt kivitelünk nem emelkedett ilyen arányban. Az 1892—1899-ig terjedő 8 év vagy on oldalán van átlag 5'80 millió mm. liszt kivitel a fönti ciklus 4'34 milliójával szemben, a mi tehát 1'46 millió mm. plusz liszt kivitel; a teher oldalon van 1'351 millió mm. buzabehozatal 146 ezerrei szemben, a mi tehát 1 millió mázsával több teher és 4'750 millió buza kivitel az előző hat év átlagos 6'461 millió mázsával, vagyis 1'711 millióval nagyobb kivitelével szemben. Kereskedelmi mérlegünknek tehát nem hasznára, de kárára volt az őrlési kedvezmény, holott elősmerjük azt, hogy a lisztipar fejlődését elősegítette.

A fönti számok azonban a buzaárak óriási fluktuációját is mutatják. Abnormisan fölhajszolt és abnormisan leszóft árak. 6'75 és 12'15 frtos árkülömbözetek vannak. A nyolcz évben három évnek jó árai, öt évnek rendkívüli alacsony árai vannak.

A mit koncedáltunk, az a liszt kivitel és lisztipar fejlődése, a mit azonban a számok mutatnak, az a gazdák érdekében a buzaárak kedvező megállapításának nyomát sem foglalja magában. Ha csak a lisztipar álláspontjára helyezkedünk, azt kell mondanunk, hogy az őrlési forgalom hasznos, de ha a mezőgazdaság és a közgazdaság szempont-

**A legjobb magvak
legolcsóbb beszerzési
forrása**

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító.

József főherceg Ő cs. és kir Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Felsége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felségt udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedése

(28)

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A Zalatnai kénkovand ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára alánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-nál alóli megrendelést legelőlszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

(212.)

jából nézzük, ezt szinte határozottan károsnak láthatjuk.

Bacher Emil malomigazgató a legutóbbi anketon mutatott rá, hogy „az 1894—95—96-ik három normális termelési években Magyarországnak lisztexportja a vámkülföldre egymagában kitett évi átlagban 1,200.000 mm. lisztet.” Mindenek előtt konstatálnunk kell azt, hogy az idézett három év *nem normális* termelési év, hanem kiválóan jó termelési év volt, mert 1885-től 99-ig egyetlen évnek volt valamivel nagyobb termése, mint az idézett három év legrosszabbikának. De ha azt nézzük, hogy 1894-ben 42 és fél millió mmásza buza 705 frton; 95-ben 46 és fél millió 675 frton; 96-ban 41 és fél millió 730 frt áron kelt el, akkor világos lesz előttünk, hogy a lisztkivitel emelkedése a buzaárakhoz fordított arányban áll: minél olcsóbb a buza, annál nagyobb a lisztkivitel és akkor világos lesz előttünk, hogy a *molnárak érdekének a minél olcsóbb buzaár felel meg.* Ez a Bacher igazgató statisztikájának tanulsága. Ez az egyedüli igaz: a számok tanulsága.

Az egész őrlési forgalom vitában bizonyos jelszavak körül folyt a harc. Az egyik ezek közül, hogy a magyar buza sikértartalma megmaradt-e a régi, vagy csökkent-e. Mind a két állítást az őrlési forgalom mellett mondták. Az egyik azt mondta, hogy a magyar buza sikerben szegényebb lett, azt a balkán búzával kell keverni, a „malter” eljárást kell alkalmazni és ezért van szükség a román búzára. A másik ugyancsak az őrlési forgalom melletti vélemény az, hogy a magyar buza lisztje csak olyan jó, mint régen s azért szükséges a román buza, hogy a külföldre minél több magyar lisztet vihessünk ki. Holott a dolog tényleg úgy áll, hogy a magyar liszt tudományos vizsgálatok alapján is az első helyen áll, de azért mégis indokolt az a hajsza, a mely Londonban is a „hungarian flour” néven forgalomba kerülő liszt ellen indul meg. Mert az a hungarian flour tényleg nem magyar liszt, hanem csak flour of Hungary, csak Magyarországból való liszt. Ha van még remmája a magyar lisztnek, azt a malterozással megrontjuk, ha pedig nincs már meg jó hirneve, azt a román buzaliszttal való keverés rontotta meg.

A másik kicsucsosodó kérdés, hogy Magyarország kiviteli ország-e még, vagy nem. A mint Tolstoj szerint sem abszolút jó, mindig jó; sem abszolút rossz, mindig rossz ember nem létezik, úgy az sem állítható föl rideg tétel gyanánt, hogy Magyarország export állam, vagy hogy nem az. De ha az 1894—95—96. években a vámkülföldre való lisztkivitelünk (Bacher adatai) 1,200,000 mm. volt, a mi — megint Bacher szerint — 1 millió 600,000 métermásza buzának felel meg és ha tudjuk azt, hogy ezekben az években az átlagos 37—38 millió mmásza buzatermésnél 4 és 7 millió métermászával nagyobb termés volt, akkor nyilvánvaló az, hogy a normális években a vámkülföldre kivitelünk nem lehet, tehát megszüntünk export állam lenni. Ezekben az években lisztkivitelünk csak egy ausztriai nagyobb termés esetében lesz.

Még egyszer ismételjük: a fővárosi — de csakis a fővárosi — molnárak érdekében való az őrlési forgalmi kedvezmény, a lisztipar fejlődését is előmozdítja, de nincs csak egy ok is, a mely miatt el kellene fogadnunk azt, hogy az őrlési forgalom eltörlése után a gazda veszíteni fog buzája árából. A fővárosi malom üzemrökezzel való fenyegetése szinte a sztrájk jellegével bír, a minek azonban végső következtése csak az ipar kívánt decentralizálása vidéki empóriumok létesítése lehet. Az intézmény megszüntetésének legalább az első évét meg kell várni, hogy tiszta képet nyerjünk a dolgról. A malmok meggyőződhetnek, hogy a főnálló viszonyok keretén belül is prosperálhatnak s ha a gazdák kárát látnák az őrlési forgalom eltörlésének, az még mindig vissza-

állítható. Mögöttünk van a semmi jót sem mutató mult, előttünk a valószínűleg jobb jövő. (é. e.)

Az adóreformról.

II.

A házadó.

A házadóról azt mondja a javaslat, hogy azon változtatások, melyeket 1878 és 1880-ban eszközöltek, kifogás alá nem jöhetnek és tovább is fentartandónak jelzi, azt állítván, hogy az *megszokott* és a gyakorlati életben átment szolgáltatásnak tekintetik és a házosztályadóval sújtott szegényebb néposztály terhén való könnyítést itt nem javasolhatván (miután ezen bevételek nem nélkülözhetők) ezt a kereseti adó változtatásával szándéka kiegyenlíteni, pedig elismeri, hogy a házadót a continensén csak az olasz és osztrák közelíti meg, de az egyenes adó leszállítását ezzel nem kezdheti meg, mondván, hogy a még a föld és kivált ingó tőke magas kamatot hajt, addig a házba fektetett tőke kevesebb kamattal is beéri és ezért csak a kivetési módon akar változtatni, t. i. a három évi felvétel helyett az évenkénti felvételt javasolja. állítván, hogy ez az adózókra előnyösebb; részéről helyesebbnek vélem a három évet fentartani a közegek munkakimélése tekintetéből és csak azon változtatást tenném, hogy nem szünt eddig az előző egy évi (utolsó évi), hanem az előző három évi átlagos bér alapján.

A jelenlegi pénzügyminiszter az 1899-iki beszédében a házadó reformját szükségesé teszi a házbéradó és házosztályadó közötti óriási aránytalanság, a mennyiben a házbéradó 300—400%-al is nagyobb, mint a házosztályadó; oly óriási aránytalanság, melyet igazságos és egyenlő adóztatás elvével összeegyeztetni nem lehet, de ezen aránytalanságot a házbéradó leszállításával nem eszközölheti, mert az állam 4 milliót veszítene, hanem a helyett inkább a házosztályadót akarja közelebb hozni a házbéradóhoz, nem a házosztályadó tételek felemelése által, hanem a helységek, városok új klerifikálásával; erre nagy figyelemmel kell annak idejében lenni, nehogy a házosztályadó közelebb hozatalával a földbirtokosok lakóházainak adója olyan magasra emeltessék, miszerint ez sok üresen álló házak lerombolását, átalakítását eredményezze a magas adó és házbéradó kölcsönös közelebb hozatala, mely által a pénzügyi eredmény nem változnék, szerintem nemcsak az igazságos és egyenlő teherviselés követelményeinek felel meg, a mint ezt egy helyen felfejtve olvastam, hanem a vidéki földbirtokost túlterhelni, mert a házosztályadó körébe a konyhákat, kamarákat, pitvarokat, pinczéket, istállókat, padlásokat is belevonná, mely helységek az osztályozásnál *nincsenek a lakrészek közé belevéve* és nincsenek házosztályadóval megróva, ellenben mihelyt bérbe adatnak, házbéradó alá esnek és *hogy ezen elért adó többlet irányában lenne a páratlanul magas házbéradó leszállítandó.*

Ezen vélemény és a pénzügyminiszter hivattott kijelentéséből bevallom, féltem a földbirtokos épületeinek házai, lakásai adóval való túlterhelését.

III.

A kereseti adók.

Az I. osztályu kereseti adót illetőleg az Emlékiratban annak fiskális szempontból változtatlanfenntartása javasoltatik, de sokkal helyesebb a jelenlegi Pénzügyminiszter javaslata (1899. okt. 9-iki beszéd), a mely az I. oszt. kereseti adót eltörli és a nem adózókat három csoportba osztja:

a) Az első osztályba azokat helyezi, kiknek 300 frtnál kevesebb jövedelmük van évenként és nem üznek ipari foglalkozást, csak a legszegényebb osztályhoz tartozó egyének, cselédek, iparossegédek, napidíjasok, ezekre nézve tekintettel arra, hogy az újonnan tervezett jövedelmi adónál 300 forint létminimum van megállapítva az adómentességet hozza javaslatba.

b) A második csoportba tartoznak azon egyének, kik 300 frtnál több jövedelemmel bírnak ugyan, de ipari foglalkozást nem üznek; ezeknél azt proponálja, hogy az új jövedelmi adó körébe osztassanak és annak enyhe kulcsa szerint adóztassanak.

c) A harmadik csoportba azok tartóznak, kik ipari foglalkozást üznek; ezeket a III. oszt. kereseti adó alá vonni tervezi, mely III. oszt. ker. adó ezután nem 10, hanem alantabb kezdődő és progressiv emelkedő kulcs szerint lesznek adózandók; ezek szerint az I. oszt. kereseti adó, mint külön adónem megszűnne. Ezen beosztást az Emlékiratban foglaltnál előnyösebbnek, igazságosabbnak tartom.

A kereseti adó II. osztályánál, mely nem közvetlenül érinti az adózót, hanem annak egyéb forrásaiból eredő bevételei képezik a kivetési alapot: t. i. a ház-, föld és tőkekamatadók nagysága szerint változik 2—4 frt között, mintegy földiparadót helyettesítvén, melyet az egyén személyes közreműködése által produkál, mely kirovánál azon annomalia áll fenn, hogy a birtok, vagy ház bérbeadása esetében is a tulajdonosra kirovatik, ugyszintén a házosztályadó kötelezetteknel is (ha ő csak 80 krros adóval van terhelve) mégis a 2 frtot fizeti, mint személyes keresménye megadóztatását; hasonlóan a tőkekamat adóval terhelt is fizeti, pedig ezen esetben a személyes tevékenység közrehatása nem forog fenn; mindezeket elismerve, mégis ezen adónem fenntartandónak véli, csupán a házosztályadókat 2 frtről 1 frtra szállítja le, a mi az illető szegényebb osztályon mindenesetre *nagy és indokolt könnyítés*, de nemcsak fenntartja a javaslat szerint is, tulerősen adózó házbéradó és tőkekamat adózókkal szemben, hanem miután az állam nem nélkülözheti a bevételt, tehát a túlterhelt adótárgyak utáni II. oszt. kereseti-adó mennyiségét fokozza. miután az eddigi 2—4 frtigit tételt 1—14 frtigit javasolja; tehát itten nemcsak egyenletesebb, arányosabb megosztást javasol, hanem a fokozás folytán tetemes bevételi növekedést, jöllehet elvi jogosultsága nincsen, de mint mérsékelt (?) pótdadót fenntartja és nem a % rendszert, hanem a biztos előirányzat tekintetéből a fix tételeket javasolja, sőt fenntartja, ha bérbe is adta a tulajdonos az ingatlanokat, sőt nem mint eddig, csak a tulajdonos lakóhelyéé, hanem minden adózott alap után kirovatja; így megtörténhetik, hogy egy-egy tulajdonos több helye is fizetheti a legmagasabb 14 frtot többszörösen és *majdan* akkor engedélyezne ezen szerinte is elvi jogosultság nélküli adóból leszállítást, midőn a reform eredménye a mai *bevételeket meghaladta.*

A jelenlegi pénzügyminiszter a II. oszt. kereseti adóról úgy nyilatkozik, hogy azt csupán finansziális szempontból kell fenntartani, mert annak jövedelmét, fájdalom — ez idő szerint nem nélkülözhetjük, de ennél az adónál is a létminimum alkalmaztassék olyan formán, hogy azok, a kik 5 frtot sem fizetnek a II. oszt. ker. adó alól mentesíttessenek.

Részemről ezen módosítást a legszegényebb sorsu adózók érdekében helyesnek találom, — de a többieknel ezen legigazságtalanabb adó teljes megszüntetése kívánatos lenne és eddig is, a meddig fenntartandó lesz, a birtokos, ha haszonbérlet útján hasznosítja a birtokát, ez esetben ezzel ne terheltezzék, mert hisz a bérlő ezen birtok bérlete után a III. oszt. kereseti adóval úgy is jóval többet fog fizetni; — valamint az sem helyes, hogy a birtokos ezen másodosztályu kereseti adót, esetleg a legmagasabb tételei is többszörösen fizesse; ez csak a lakása, tartózkodása helyén lenne kirovandó, mert hisz ez a személyes kereseti tevékenységért van adóztatva, a mi csak egy helyen érvényesülhet; — az 1—14 frtigit való progressziv kulcs ellen nincsen részemről kifogásom.

A IV. oszt. kereseti adó.

Ezen adót eddigelé az egyéni kereset közvetlenül érintette, az állandó illetményeket,

az állami tisztviselőket és ezeket az Emlék-irat ezután is fenntartani javasolja, hogy az mint külön adónem szüntessék meg és az ennek körébe tartozó egyének vonassanak be az új jövedelmi adó körében; szükségessé teszi ezt a reformot a jövedelmi adó általános jellege; — ez utóbbi javaslat már az adókievítés tekintetéből is helyesebb,

A III. oszt. kereseti adó.

A III. oszt. kereseti adót, mint olyant jelzi, mely a leglényegesebb és gyökeresebb reformot igényli, tudniillik a tényleges eredmény kinyomozandó és a százalék 5% - 15% -ig fokozatosan rovandó ki, hogy úgy a kisebb kereset 5% a nagyobb névleges 15, de szerinte tényleget 10% tolti fizetne és miután attól tart a javaslat, hogy ezen változtatás, (mindaddig általánosan 10%, tóli fizettetett) — jövedelmi apadást eredményezhetne; az eredmény biztosítására szigorubb végrehajtási intézkedést helyez kilátásba, mint:

a) bevallást;
b) a minimumok tüzetesebb körülírását;
c) adó-eltitkolás szigorubb büntetését;
d) a különböző foglalkozásokból eredő jövedelmek törzskönyv szerinti egybevónását; mert azt állítja, hogy az eddigi 10% toli kevés volt, dacára, hogy még 35% ált. jövedelmi pótdadó is terhelte és még ezek után helyhatósági pótlékok; lehet, hogy fordultak, és talán a nagyobbszerű vállalatoknál fordulnak is elő esetek, hogy a valódi keresmény tiszta jövedelme az adózás alól elvonatott, de a javaslatba hozott rendszabályokkal, a melyekkel ezen adó alóli kibuvás korlátozása tervezetik, ismét a végrehajtó közegek eljárásának tág és nem mindenkor helyes és indokolt szabad tér adatik, mert még ma is concret esetet ismerek, hogy egy vidéki, kis, alig 1000 lelki község vegyes kereskedője az üzlet után 52 frttal rovatik meg, míg ellenben egy törvényhatósági joggal bíró város nagy forgalmu kereskedője, kinek forgalma, jövedelme nem két-háromszoros, hanem tizszeres is, és fizet 90 frtot; ugyszintén egy vendéglős 6 vendégszobával 60 frt keresettedóval róva és ugyan ott egy más 35—40 szobás jobb forgalmi helyen 90 frttal, mindezen aránytalanságok a kirovó közegek discretiojának (?) folyamányai.

Helyes azon elv, hogy a kisebb keresetek kevésbé alkalmasak a fokozott teher viselésére mint a nagyobb és ezért a fokozott százalékos rendszer itt helyes, de a kisebbnél az 5%-töli tulmagas, azonban a bevétel apadása miatti félelem folytán javasolja és ezért csak mint kedvezményt megállapítja a leszállítását *esetleg*, de *majdan*, ha a bevételek megengedik; a fent elősorolt szigorító rendszabályok szigorító tételei közül a *b)* pont, a minimumnak tüzetes körülírása az adózók érdekében lenne kívánatos, mert a mai szabály szerint a vállalati vagy formai szabály szerint a vállalati vagy forgalmi összeg 10%-a tekintetik minimumnak és az mint nyeresemény rovatik meg; megengedem, hogy gyakori esetekben a minimumnál tetemesebb a nyereség, de viszont nagyon gyakran veszt a kereskedő és ez esetben is terhelve van; concret eseteket tudok; egy fakereskedő a beszállított waggon szám szerinti érték után lett a 10% minimum után megróva, holott igaz, hogy szállította azon értéket, de kénytelen volt vele, mert az erdőt lábán megvette és értékesíteni kellett, de tetemes veszteséggel járt; azért a minimum tüzetes körülírása ne csak fiscalis, hanem az adózó érdekeinek is megfelelő legyen.

A *d)* pont alatti törzskönyvből fog vezetettetni? *A több* vállalattal bíró egyénnél; mert ez is körülírandó esetleg egy vállalkozó város és vidéken is bíró üzlettel, itt a helyhatósági pótlék miatt nem megyen ki egyre, hogy hol fizetessék a többlet progressiv kereseti adó, mert a pótlék megrovás is figyelembe veendő.

A memorandum abból a szempontból idül ki, hogy a ma adó alá vont 84 millió forintnyi adóalapot az adózók tényleges nye-

reségéhez képest 50 millió forinttal véli magasabbra emelkedőnek, úgy, hogy ilyen módon az adókulcs kiinduló pontja 5% tóli 1000 frtig azontul minden következő 1000 frtnál $\frac{1}{2}$ %-al emelkedik, míg végre 11000 frtnál eléri a mai 10%-át; itt talán a kezdetet az 5% helyett lehetne 3%-ra tenni, mert az életbe léptetendő rendszabályokkal, melyek fenntebb elősorolva vannak, biztosan nem csak 50 millióval, hanem tetemesen több adóalapon kerülné.

A III. oszt. kereseti adót azonban csak a kész törvényjavaslat és végrehajtási utasítás után lehet jól elbírálni.

Ha a 84 millióhoz a tervezett 50 millió többlet adóalap vétetik irányadóul, vagyis kikerekítve 140 millió, ekkor talán a reparticionális adórendszer lenne alkalmazható és úgy látszik a jelenlegi Pénzügyminiszter ezen álláspontra helyezkedett, midőn azt mondja:

„Az az összeg, a melyet a törvényhozás magának az országnak a III. osztályu kereseti adó czimén biztosítani akar, megállapítatik, beiktatatik a törvénybe, vagyis kontingentáltatik a III. oszt. kereseti adó főösszege az évek egy bizonyos számára, úgy azonban, hogy a természetes növekedésnek megfelelőleg az összeg évenként egy csekély százalékkal növekszik.“ Az összes adózók, a kik a III. oszt. kereseti adó körébe tartoznak, az egész ország területén különböző osztályokba soroztatnak, — négy, öt osztályba, az általuk az előbbi évben fizetett adó nagysága szerint, — olyanformán, hogy a legtöbb adót fizetők jönnének a legmagasabb osztályba és így azután fokozatosan az alsóbb osztályba azok, a kik kevesebb adót fizetnek. Az egész ország felosztatik kivetési kerületekre, a melyek a nagyobb terjedelműek, tehát például a kereskedelmi és iparkamarai területekkel azonosak lennének, a kisebb adót fizetőknek kisebb a terület is, pl. város, vagy község, vagy adóhivatali kerület képezné ezekre nézve a kerületet.

Az egy és ugyanazon kerületekbe tartozó és ugyanazon osztályba eső adózók egy adótársaságot képeznének és minden egyes adótársaság részére egy kivetőbizottság alakítottatik, úgy, mint most, részint kinevezett, részint választott tagokból.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári gazdasági tanintézet tanulóinak tanulmányi kirándulása.

(junius 10—16.)

I.

Az év végén megtartatni szokott kirándulások célja egyrészt a gazdasági tanulmányok bővítése, kiegészítése, másrészt különféle ipartelemek, városok megtekintése által az általános műveltség emelése. E célzt az igazgatóság szem előtt tartva, nemcsak gazdaságok megtekintését vette fel a programba, hanem minden más előforduló s megtekintésre méltó dolgot is, miket utazásunk sorrendjében fogok előadni.

Folyó hó 10-én indultunk el a délutáni vónattal Algyógyra, hogy Gáspár József igazgató szives meghívásának eleget téve, az állami Gróf Kun Kocsárd által alapított székely földmives iskolát megtekintsük. Megérkezve Romoszra az igazgató szivességéből rendelkezésünkre bocsátott kocsikban mentünk ki Algyógyra. Másnapra lévén tűzve a gazdaság megtekintése, csakhamar lefeküdtünk, hogy friss erővel fogjunk feladatunkhoz.

Reggel először a belmajort néztük meg. A major terjedelme tekintve, hogy az épületek meglehetősen szétszórtan fekszenek, óriási, 100 holdra biztosan tehetjük. Általában maga a birtok az összes földmives iskolák közt legnagyobb kiterjedésű, a mennyiben 2000 holdnál több A növendékek lakásait, tantermeit megtekintve a komlós kertbe mentünk. A komlót az intézetnél csak kicsibe mivelik — 400 □^o — inkább bemutatás képen, mit igazol az is, hogy egy kis területen is, mindkét művelésimód, a sodrony és karós is alkalmazva van. Együttal cél volt a telep felállításánál a fajta ki-

próbálása is, ezért két fajta van ültetve és pedig az *Auschani* és *korai Würtembergi*. Hogy mennyiben váltak be a fajok s a termés milyen, arról nem írhatok, mert a telep még csak két éves.

Körutunkat folytatva, az intézet hatalmas, mint egy 30 hold nagyságu kertjébe értünk. Mindjárt feltűnt, hogy a fagy ezen a vidéken nem sok kárt tett, úgy látszik a hagyek jobban megvédik. A kert szélén van elhelyezve az üvegház. Szép új épület, az üvegek tartására szolgáló kert vasból készült, tartóssági szempontból s e czélból meg is felelne, de azt tapasztalták, hogy így jóval hidegebb. Felemlitem itt azt, hogy az állványokat carboli eummal kenték be, de úgy látszik ez a növényekre káros. Szintén a kertben van elhelyezve a Caze-nille féle gyümölcsaszaló. Ez kör-belül 4 m² nagyságu jól záró ajtóval ellátott kis épület, belül pléh padozattal van ellátva, melyre két sinpár van elhelyezve S e sineken mozognak a kis kocsik, melyekre az aszaló cserenyék lesznek egymásfölé helyezve; a sinek még kinyúlnak az első tornácba, hogy a kocsikat ott lehessen megrakni. A fűtés oldalt történik kemenczében, honnan a gőzt a csövek vezetik a padló alá s az aszaló oldalához. Első órában a hőmérséklet 55—60° c^o-ra emelik, második órában 70°-ra; ezután megpreczkelik vízzel s 40 órai aszalás után kész az aszalvány. A készülék igen bevált; a szilva mintegy 37% eredménynyel aszaltatik s az iskola egész szilva termését így dolgozzak fel, mert így jobban értékesíthető: m. mázsánként 10—12 frtig átlagos árban.

Igen érdekes az iskola taneszköz muzeuma, melyben majdnem minden tárgy házilag készült: ezzel a növendékek kézi ügyességre tesznek szert, másrészt például a gazdasági gépek alkatrészeit jobban megismerik. Van ott szekér, borona, henger, eke stb. mind kicsinyített alakban. Szép az igazgató ur maggyűjteménye is. Egyszóval oly szép és tanulságos ott minden, hogy egynemely felsőbb intézetnek is javára válnék. Ezután sorban megnéztük az istállókat. Érdekes, hogy a sertés ól padlását magtárnak használják; ugyanis alul bedeszakázva elkészítik a mennyezetet, felül a padlót is jól bedeszakázják, ezáltal így izoláló réteget nyernek, mely a gőzöket nem engedi a gabonához s így az nem romlik meg. Tenyésztésre a mangaliczát használják s a nálunk szokásos módon tengerin tartják.

A szarvasmarha tenyésztés virágzó; a magyar marhát tartják. Főczél a növendék marha nyereség, míg a tejelésre annyiban tekintenek, a mennyire a gazdaságnak szüksége van arra, így ha tejtermelés a szükségletet felülmulja, akkor a takarmány változtatása által csökkentik, ellenkező esetben növelik. Igás lovakul a muraközi lovakat tartják. Igen helyes intézkedés, hogy az istállóban petroleum lámpa csak esti 9 óráig ég, ezután csak mécsesnek szabad égnie, nehogy esetleg tűz támadjon. Közvetlen a major mellett egy kisebb turnusban takarmány vettetik és pedig csalamádé és répa, előbbinek a talaj nem megfelelő, mert a kavicsos altalaj mellett nem tud elegendő vizet felvenni s így gyenge. De annál szebb a répa, mi meglátszik a termés eredményén is, mi holdanként átlagban 400 q, míg egy holdon 960 q is nyertek.

Ebéd után az iskola boraiból egy kis kóstolást tartottunk. Itt is láttuk, hogy mily kitűnő bort lehet almából készíteni, úgy, hogy csak tapasztalt ember ismeri fel a különbséget. Kocsira ülve algyógyi fürdőre mentünk, sajnos, az idő rövidege miatt csak keveset lehattunk; visszajövet betértünk az intézeti szőlőbe, ez körül-belül 15 hold kiterjedésű, az erdélyi viszonyoknak megfelelően a karika művelést üzik. A szőlőnek nagy tiszta jövedelme van, főleg mert napszámra csak keveset költenek, a napszám maga csekély 30—40 kr. A szőlőt vállalkozók — odaváló parasztok — művelik és a tőkének ezrét q frtért adják ki, mely összegért minden munkát elvégeznek a szüreten kívül, ezt már a növendékekkel végeztetik. Utoljára hagytuk a külső gazdaság megtekintését. A forda a következő: zabos bükköny, buza, tengeri árpa lóherrel, lóher, zab. A táblák egyenként 20 hold nagyságúak s minden sarkukon a jelző kő mellé fa is van ültetve, hogy télen hófúvaskor is meglehessen lenni. Ezzel szemlénket a gazdaságban befejeztük.

Este házigazdánktól — az igazgató urtól — elbucszunk, megköszönve azon igazán meleg és

szlves vendéglátást s kalauzólást, melyben bennünket részesített,

Kora reggel a felkelő nap már utban talált bennünket Arad-felé. Mennél közelebb érkeztünk az Alföld határához, annál feltűnőbb lett a növényzet közötti különbség, — tengeri két akkora — a buza mindenütt buja kalászban van, de érezhetőbbé vált a meleg is.

Aradra megérkezve rögtön a Neumann testvérek szeszgyárába mentünk. E gyár egyike a legnagyobb szeszgyáraknak és berendezés tekintetében is ritkítja párját, E mellett azon legmagasabb kitüntetés is, mely a tulajdonosokat Ó felvége látogatása által érte. A szeszgyárban mindjárt kellemesen hat az emberre a rend és tisztaság, melylyel mindnütt találkozunk. A gyári tengeri s burgonya feldolgozására van berendezve, jelenleg azonban a cukorgyárosoktól beszerzett melassal dolgozza fel. Láttunk hatalmas erjesztő kádakat s a czefrét különböző erjedési stádiumban. A gyártásnál visszamaradó melasse moslékot hamuvá dolgozzák fel s mivel ez 40 % K. s e mellett foszfort is tartalmaz, mint műtágyát értékesítik.

A szeszmoslékot hizlalással értékesítik. A hizlaló 4000 állatra van berendezve, most azonban 1000 drb. állat hizaltatik. Ezek beállításkor 7 q átlagos elősulynak, a hizás végén 9—9.5 q A hizálás 8—9 hóig tart s ezalatt kapnak első időszakban moslékot, adlibitum és szecskát, a harmadik hónaptól kezdve szénát és póttakarmányt is. A nyert trágyát szalmájától megfosztják, meggyurják, téglalakúra formálják, megszáritják és azután megőrlik s így értékesítik.

Össze van kötve a gyár élesztőgyárral s malommal is; utóbbinál igen érdekes a hajtóerő, egy 750 lóerejű triplex motor, óriási 10 m. átméretű lendítő kerékkel,

Délután Arad legnagyobb ipartelepét a Wagon gyárat tekintettük meg, a gyár műszaki vezetőjének szives kalauzólása mellett. A telep egyike a hazai legnagyobb telepeknek, 1400—2000 munkást foglalkoztat állandóan s vasuti teher és személyszállító kocsikon kívül locomobilokat és vasszerkezetű hidakat is készít. Látogatásunk alkalmával a locomobilt készítő osztály a boszniai vasutak céljaira hegyi locomobilokat készített, a hidosztályban pedig egy nagyobb szabású 60 m nyílású hidrés pneumatikus uton történő szögecselésében gyönyörködtünk. A kocsik osztály a legnagyobb, legtöbb munkást foglalkoztatja, ugy annyira, hogy havonta 200 kocsit is készíthet. S hogy gyártmányai nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is elismerésben részesülnek, bizonyítja azon tény, hogy nemcsak a m. á. v.-nak készít kocsikat, de Olaszország is e gyárban szerzi be kocsik szükségletének legnagyobb részét.

A gyár iorróságtól izzó műhelyeit — területét elhagyva, a végtelenül jól eső kellemes hűs alkonyt az aradi vér és a vesztőhely megtekintésére, illetve felkeresésére használtuk fel, mely utóbbi helyen a Hymnus elnevelésében adunk kifejezést azon szeretetteljes kegyeletnek, melylyel drága lelkesítő emléket őriznek azon nagyjainknak, kiknek haza és szabadságszeretete erősebb volt, mint életük szeretete.

Antal Ágoston.

(Folyt. köv.)

A kanczák meddőségének okai és azok elhárítása.

Irtá: Equitans.

3

IV.

Tüzetes megfigyelések alapján rájöttek, hogy a kanczák nem fogamzásának egyik fő oka gyakran abban rejlik, hogy a közönség alkalmával a méhszáj zárva van és így természetesen nem engedi az ondót a méhbe jutni. Ez a baj is a jobb véru lovaknál sürübben mutatkozik, mint a közönségeseknél.

Ez, a milyen bajnak látszik, még sem zárja ki az ilyen kanczák tenyésztésre való alkalmazhatóságát. A baj jelenlétéről úgy győződünk meg, mint azt a hüvely hosszának mérésénél elmondtam, t. i. óvatosan belenyulunk a hüvelybe és kitapogatjuk, vajjon nyitva van-e a méh szája, illetve könnyen nyílik-e,

vagy nem. Ha zárva van, akkor a mén hüvelybe, a hüvely falai nyulékonyak lesznek, maga előtt eltolja a méhszájt, s a kiömlött mag visszafolyik. Ezen úgy segítünk, hogy a hüvelybe nyulva, eleinte mutató ujjunkkal igyekszünk a méhszájon áthatolni. E műtét igen jól levágott és leeresztetett körmökkel eszközölendő, mert rendkívül könnyen megsérthetjük az ott levő vékony nyálka hárttyát, a mi igen veszélyessé válhat. Ha egyik ujjunkkal sikerült áthatolni, akkor ugyanoly óvatosan igyekszünk középujjunkat a benthagyott mutató ujj mellé szorítani. Ha ez is sikerült, akkor e két ujjal addig tágitjuk óvatosan a méhszájt, míg azok könnyen ki és bemehetnek. Természetesen gyorsan lehet ezt elmondani, de lassan kell csinálni.

E műtétet is jobb állatorvosra bízni, csak ha ilyen épen nem kapható, végezzük magunk. De itt is azt mondó vagyok, tegye meg a tulajdonos lehetőleg maga.

A tágitást két ujjnál továbbra nem szükséges végezni, mert ennyi nyílás elegendő az ondó biztos befecskendezésére.

E tágitási műtétet a hágatás napján kell végezni, nem sokkal a fedeztetés előtt és csakis sárló kanczánál. Három-négy órával a hágatás előtt még elég idő.

Több helyen így megejtett kísérletek általában igen szép eredményt mutattak. Biztos tudomásom csak két kísérletről van, t. i. melyeknél személyesen jelen voltam s ezek közül az egyik oly kanczánál, mely két éven át nem akart fogamzani, sikeres volt.

V.

Sokszor nem fogamzik a kancza, mert nem idején viszik a mén alá, hanem vagy korán, vagy későn. Ez többnyire ott szokott előfordulni, hol a tüzetes megfigyelés feleslegesnek tartatik.

A kancza ugyan huzamosabb ideig szokott sárlani, 24 órától kezdve, néha egy héttig is, általában 36 óráig, de ez idő alatt csak egy bizonyos időpont a legalkalmasabb a fogamzásra; a mikor azt szokták mondani, hogy a sárlás „a tetőpontján” van, vagy hogy „érett.” Ezt az időt jól kiismerni, huzamosabb gyakorlatot tétel fel, a mely gyakorlat csak lelkiismeretes megfigyelés útján szerezhető meg.

Amennyire eddig megfigyelhettem, a zárás leginkább a korai hajnali órákban szokott megeredni. Kivált, ha az istálló jó meleg, de megered, főleg szép meleg napokon akkor is, ha a kancza fárasztás nélkül kiizzasztva, az istállóba jön; tehát a hőmérsék emelkedésével némi összefüggésben látszik lenni.

Ha tudjuk mikor vette kezdetét a sárlás, akkor az időtől számított 5-6 óra múlva próbára vihetjük; ha hajlamot mutat, akkor további 6-8 óra múlva hágattatva, a fogamzás többnyire sikerült. Ezt az eljárást követik pl. a délmagyarországi németek, akik nem épen a legcsunyább lovakat tenyésztik. Ott a reggel próbára vitt kanczát este fedeztetik, vagy fordítva az este próbáltat reggel.

A korai hágatás meddő, mert a petekiválasztás még valószínűleg nem történt meg, a késői pedig azért, mert a pete, vagy peték már kilökettek.

Sok gazda „elpasszolja” ám az időt és akkor akárhányszor látjuk, hogy se vége, se hossza az utóhágatásoknak.

Szabadban párosodó lovaknál láthatjuk, hogy bár a kancza már egy néhány órája sárlik, a folyton udvarló mén még se veszi fel mindjárt; ösztönszerűleg bevárja a fogamzás legalkalmasabb idejét, a gazdaember pedig ne csak könyvből, hanem a természettől is tanuljon; a könyv csak utmutató legyen.

VI.

Hogy a takarmányozás házi állatainknál s így a lónál is fődolog, arról szükségtelen tán írnom, s hogy a takarmányozás a kanczák fogamzására is befolyással van, az több mint bizonyos. Lássuk csak: Ha én csikóimat jól tartom, jobban is fejlődnek, az csak való? Ha a csikó jobban fejlődik általában, ivarszer-

vei is jobban fognak fejlődni, ezt jogosan következtetjük. Ha már most az ivarszervek jobban fejlődtek, az azok által előállított pete is jobban fejlődik, életképesebb lesz. A rosszul táplált kanczacsikónál pedig minden fordítva lesz. A test általában visszamarad, vele együtt az ivarszervek is. Fejletlen, vagy nem jól kifejlődött ivarszerv fejletlenebb, illetve kevésbé életképes petéket fog létre hozni s ezek azután nem lesznek képesek a mén ondószálaival egyesülni és így egy új lény alapját megvetni.

Már az első fejezetben említettem, hogy rosszul tartott kanczák nem igen sárlanak, a mi fentiekből, azt hiszem, elég világosan látszik. Ugyancsak világos az is, hogy egy ilyen kancza, ha sárlik is be is fedeztetik, miért nem fogamzik mindig.

Ha már van oly kanczánk, amely igen rosszul lett tartva és azt mégis tenyésztésre akarjuk használni, akkor hozzuk azt előbb jó takarmányozással, mérsékelt mozgás mellett husba és akkor fedeztessük és nem egyszer látni fogjuk, hogy az addig fogamzani nem akaró állat most fogamzik.

Ily lovak persze leginkább csak a szegényebb sorsu népnél vannak, de a jó viszonyok között lévő gazdáknál is fordulnak elő nem fogamzási esetek a takarmányozásból kifolyólag, csak fordított okból. Ott néha tulhizalják a kanczát és az ilyen tulhizott állat megint nem igen fogamzik, mert a testén és testében tultengő zsírmennyiség az ivarszervek rovására fejlődik, azokat mintegy összeszorítja, működésükben meggátolja.

Ha ilyen tulhizott, tenyésztésre szánt kanczánk van, akkor azt módjával csökkentett takarmányozás és mozgatás által szabaddítsuk meg a felesleges zsírtömegektől és ez is fogamzani

VII.

Némelyik kanczának idegrendszere, vagy tán vérmérséklete olyan, hogy bár sárlik és a mén szívesen is veszi fel és az eddig említett okok egyike sem forog fenn, pihent állapotban vagy nem eléggé izgatódik, vagy tulizgatott, elég az hozzá, nem fogamzik.

Sok helyen, így az állami ménesekben is, ilyen kanczák jó eredményt úgy cselekszenek, hogy azokat leginkább nyereg alatt gyorsabban jártatva, kiizzasztják és így felmelegedett állapotban hágattatják, a mikor is többnyire fogamzanak.

A lótenyésztő gazdaember is teheti ezt bátran, mert e hibában nem szenvedő kanczák is biztosan fogamzanak felmelegedett állapotban. A kanczát vagy felnyergeljük, vagy szőrin lovagolva, jó uton, jó ügésben kiizzasztjuk, s ha már jól felmelegedett, mindjárt a mén alá visszük. Természetes, hogy itt sem szabad tulságba esnünk: kiizzasztani még nem annyit tesz, mint agyonhajszolni.

Hágatás után az ilyen kanczát lépésben addig jártathatjuk, míg lehül s csak akkor visszük az istállóba.

Ezt a módszert már számos esetben láttam jó eredménnyel végrehajtani.

(Folyt. köv.)

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A tej különféle anyagokkal való hamisításának felismerése. Gazdasszonyaink kiknek a háztartáshoz szükséges tejet közvetítőktől, magánosoktól vagy épen a hetivásáron kell beszerezniük, annyi bosszuságot semmi miatt nem tőrnek, mint az ilyen tejek gyöngesége, vagy épen rosszassága miatt.

A tej hamisításának gyakoribb anyagai: 1. maga a kutviz, mely már egyszerűen felismerhető a gyakorlott szem által, ugyanis a jó tej színe halvány sárgába hajló fehér, mihelyt kékes színbe játszik, bizonyos, hogy vizel van higitva; ilyen vízzel hamisított tej különösen ott, hol az edény nyel érintkezik, föltűnően mutatja a kékes színt. Egy csepp az ilyen tejből hüvelyk ujjunk körmére téve még

élénkebben mutatja a kékes színt s könnyen szétfolyik már akkor, ha ujjunkat gyengén megijük, míg a jó tej domboruan. csepp alakban megáll.

Ha egy kávéskanál jól megtörölt nyelét jó, zsíros, hamisítatlan tejbe mártjuk s néhány perczig abban állni hagyjuk s azután lassan, függőleges irányában kiemeljük, azt tapasztaljuk, hogy a tej a kanál nyeléről lassan folyik le s egész jól meglátszik rajta az a határ, a meddig be volt merítve, míg ellenben a lefölezött, vagy vízzel hígított tej gyorsan lefut s ezen határt nem mutatja.

A vízzel hígítást chemiailag kétségbevonhatlanul bebizonyíthatjuk; ugyanis a hígításra senki sem fog destillált vizet használni, mivel ennek beszerzése bajos és általában drágább, mint maga a tej, hanem igenis kútvizet vagy folyóvizet használnak, már pedig ezen vizek mindig tartalmazznak salétromsavat; ennek a jelenléte a tejben kétségtelessé teszi a vízzel hígítás tényét; a megbizonyosodás kedvéért vásárol az ember a gyógytárban pár kr. áru dyfenilamint s pár csepp kénsavat (vitriol); körülbelül egy fél vagy egész deczit megvalasztunk a vizsgálandó tejből (főzve pár csepp eczetet vagy kevés konyhasót adunk belé) s a savót kiöntjük egy tiszta pohárba, a dyfenilaminból egy pár szilánkot, vagy ha por alakú, egy késhegynyi dobunk bele s ezután pár csepp kénsavat adunk hozzá, egy percz alatt beáll a reakció, ugyanis a folyadék fenekén sötét kék réteg támad, ez esetben határozottan hígítva volt a tej.

Van egy egyszerű eljárás, mely ajánlatos, mivel a tejföl mennyiségét, valamint az esetleg használt hamisító szert is fölismerni engedi.

Egy alul felül egyenlő széles pohárba tejet öntve, szobában 24 óráig állni hagyjuk, ekkor a tejföl vastagságát megmérjük centiméterrel; ha a tejföl-réteg vastagsága körülbelül $\frac{1}{10}$ -ed része az egész folyadék-magasságának, nincs okunk hamisításra gyanakodni; ha jóval kisebb: a tej vagy fölzve, vagy hígítva volt.

Ha liszt volt hozzáadva, ezt a pohár fenekén leülepedve találjuk.

Romlásnak indult tejhez szódat is adnak, ezt fölismérjük, ha a tejet p. o. vaskannalban addig forraljuk, míg teljesen beszárad, s a kihülés után eczetet csepegtetünk rá: szóda vagy krétapor jelenlétében pezsgést fogunk észlelni.

A rizsfőzettel, keményítővel vagy liszttel való hamisítást fölismérhetjük úgy, hogy kis részletet fölforralunk, kevés szodabycarbonát adunk belé s erre jódtincturát csepegtetünk hozzá; ha a tej vereses vagy kék színt vesz föl, mely egészen határozott: úgy a fönnebbi anyagok valamelyikével van hamitva.

—*if.*

— **A méh és a korán.** Mahomet, Arabia prófétája, külön fejezetet szentel a méhnek a koránban, a hol ezeket is mondja: »Az Ur így szólt a méhhez: készíts magadnak lakást a hegyekben, a fáknak és azokból az anyagokból, melyekkel az ember neked a méhkas csinálja, egyél mindenféle gyümölcsöt és járj azokon az utakon, melyeket a te urad kijelölt. A méhek gyomrából változó színű folyadék jön ki, mely az embernek orvosság.«

A méhet az arabok pásztor nélküli juhoknak nevezik. Ez a méhészek mottója s ezen alapszik a méhészet.

A méhészek, helyesebben a méhkas-tulajdonosok főbb szabályai:

1. Azon családban, a melynek méhei vannak, veszekedésnek, civakodásnak nem szabad előfordulni

2. A méhészkedésre egyesült két társ mindenben egyet kell értsen, nem szabad egymást lopással gyanúsítani, sem szemrehányást tenni a termények elosztása után, hogy egyiknek a része nagyobb, jobb, mint a másiké

3. A méhkasok tulajdonosának házában sem eldugni, sem letétben őrizni lopott tárgyat nem szabad.

4. A méhkasok birtokosának házában nem szabad semminemű rossz cselekedet vagy bosszu felett tanácskozni vagy ilyet ajánlani.

5. A méhkasok tulajdonosának házában nem szabad sem hűtlenséget, sem házasságtörést elkövetni.

6. Rosszhírű asszony ne közeledjék a méhkasokhoz.

7. Bűnös kéz ne érintse a méhkasokat.

8. A méhkasok környéke mindig tisztán tartandó.

Ha a mondottak valamelyik pontját megszegik, az ember kiteszi magát annak, hogy méhei elpusztulnak, vagy elhagyják lakásaikat a rossz helyen. (Méhészeti Közlöny.)

— **A burgonyavész legújabb orvossága.**

A burgonyatermelőknek évről-évre sok gondot ad a burgonyavész ellen való védekezés keresztyültele. Mindaddig hasztalan volt minden törekvés, hogy a gomba ellen valami abszolút becsü védekezési módot vagy szert feltaláljanak. Próbáltak már mindenfélét és ha száraz nyár alkalmával úgy látszott is, mintha az egyik vagy a másik védekezés beválnék, akkor nedves nyár alkalmával, mely jobban kedvezett a gomba fejlődésének, az összes remények füstbe mentek. Legújában azonban egy oly védekezési móddal tettek kísérletet, mely úgy látszik, be fog válni s ez nem egyéb, mint a burgonyagumó páczolása.

A pácz úgy készül, hogy minden 100 liter vízre 2 kg. rézgáliczot s 2 kg. oldatlan meszet számítanak; ezt vízben feloldják s az oldatban a burgonyát 24 óráig áztatják.

Ezen idő leteltével a burgonya a páczoló tartályból kivétetvén, tiszta, száraz, szellős helyre terítendő ki s itt marad az elültetésig.

Egy hazai gazdaságban összehasonlító kísérletet tettek erre nézve oly módon, hogy három parcellán ugyanazon burgonyát termelték. Az egyik parcella az ültetést megelőzőleg volt istállótrágyázva s a gumó nem volt bepáczolva, a másik parcellán superphosphatot használtak s szintén páczolatlan burgonyát, a harmadik parcellán pedig superphosphatot és páczolt gumót.

Az első parcellán már július első napjaiban észlelhető volt a burgonyavész, a második parcellán alig egy-két tő mutatta annak jelét, a harmadik parcellán azonban nyoma sem mutatkozott.

E kísérlet élénken dokumentálja a páczolás hasznosságát; s bár tagadhatatlan, hogy e tekintetben némi szerepet a superphosphat is játszott, a mennyiben a növényt erőteljesebb fejlődésüvé és ezáltal a betegséggel szemben ellentállóbbá tette, mégis határozott sikert a páczolás szolgáltatott.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Közgazdaság” féléves multja alatt is minden alkalommal amellet tanuskodik, hogy a többi hasonló című lapot nem követi azon az uton, melyen azok haladnak, a „Közgazdaság” alatt nem csak a merkantil érdekeket érti, hanem azt a komplexumot, mely a termelési tényezők működéséből áll össze. És e szerint a nem hangoztatott, de követelt elv szerint minden mezőgazdasági kérdésről a maga pártatlan véleményét hallatja. Főerősége éppen az a pártatlanság, a melyivel a közgazdaság minden részének kérdéseit az objektív kritikus szemével nézi. Egy érdekes mozgalomról számol be legutóbbi számában. Ez „a földbirtok tehermentesítése.” „Az összes európai államok statisztikája — úgy mond a cikk — megdöbbentő egyértelműséggel konstatálja azt a tényt, hogy a földbirtok eladósodása az összes államokban, a földbirtokok minden, szabadon megterhelhető kategóriájában folyton-folyvást emelkedik.” Lehető és hogyan lehet a földbirtok terheinek csökkentését gazdaságpolitikai intézményekkel elősegíteni? A kérdésre njabban két választ nyertünk. Az első Hecht Felix, kiváló német szak-

ember terve, mely röviden az, hogy minden birtokos-generáció tartsa gazdasági kötelezettségének birtoka terhét saját élete alatt letörleszteni, még pedig az által, hogy minden kölcsön felvételénél ugyanolyan összegre kössön életbiztosítást, miáltal az adós halálával a biztosító társaság fizeti ki a terhet. A terv megbirálásánál az a döntő szempont, hogy a törlesztéses életbiztosítás költségeit megbirják-e jelzálogos adósok? És ez az, amire alig lehet igenlően felelni, mert nálunk még a 20 éves adósnak is 7%-ot megközelítő, tehát egyáltalában el nem viselhető összjárulékot kellene vésnie.

A másik terv, a melyet a német birodalmi szövetkezetek lanciroznak, csak a parasztbirtokok tehermentesítését czélozza a következő módon. Főállítandók szövetkezetek, amelyeknek az állam megadja a záloglevél-kibocsátás jogát. Ezeknek a szövetkezeteknek a törvényhozás azt az előjogot biztosítja, hogy a szövetkezet által megterhelt ingatlanok más, kívül álló hitelezők részéről el nem árverezhetők, ugyanis, hogy ezek a birtokok, addig, míg a szövetkezet biztosítására le vannak kötve, illetve addig, amíg a birtokos tagja a szövetkezetnek, elidegeníthetetlen birtokminimumot képviselnek.

A szövetkezetek összehatása a tervezők szerint az lenne, hogy az egyes szövetkezeti tag, illetve az egyes parasztbirtokos, ha nem is szabadul meg az adósság terhétől, mégis nyugodtabban dolgozhatnék és gazdálkodását nyugodt, biztos mederbe terelhetné. A szövetkezet, amikor — ha nem is veszi át — de legalább ellenőrzi és irányítja az egyén gazdálkodását és neki módot, eszközt nyújt az adósság törlesztéséhez. ameliorációkhoz, intenzívebb gazdálkodáshoz, akkor a tag gazdasági érdekein nagyot lendít.

A szövetkezet főállása biztosítva van az által, hogy árverés alá a szövetkezeti tag személyes felelőssége, a gazdasági élet eme fontos tényezője, az által a rendelkezés által lenne föntartandó, hogy az elzálogosított földbirtok nem vonható el az árveréstől, ha a szövetkezeten kívül álló hitelező a szövetkezetet teljesen kielégíti, tehát az adós szövetkezeti kölcsönét kamatostól kiegyenlíti. Ezen rendelkezés által a parasztbirtokok szabad forgalma eléggé meg lenne óva és a parasztbirtokos meg lenne gátolva abban, hogy hitelezőjét kijátszhassa. Egyébként pedig szabadkézből való eladásnál az eladó marad továbbra is a szövetkezet szavatosa, ha csak a vevő azt át nem veszi. A terv nem ment minden túlzástól, de mindenesetre érdekes az, hogy a német konzervatív agráriusok vetették föl a parasztföldbirtok tehermentesítésének kérdését „Kétségtelen, hogy igen sok egészséges, megvalósításra nagyon is érdemes gondolat van benne, a melyek megszívlelése nálunk a mi kisbirtokos osztályunk helyzete mellett, éppen nem lenne fölösleges. Sajnos, a mi konzervatív agráriusaink központja, az Omge csak a latifundiumok és a tönkre ment gentry védjegye, a kisbirtok érdekei nem találnak fényes helyiségekben szószólóra.”

„Földművelő”. Uj iap, az ujonnan alakult „Földművelők Országos Egyesületé”-nek hivatalos közlönye. A legutóbbi két évtized gazdasági életének irányító eszmeje lett a társadalompolitikai kérdéseknek olyatán megoldása, hogy az alsóbb néposztály sorsán lendíteni kell. Ami kezdetben a sötétségben pisllakoló méces volt, az most a sötétséget beragyogó villanyfény lett. Egész államok szociálpolitikája e szerint rendezkedett be. Nálunk a kisgazda és gazdasági munkás sorsa az, amely az irányító köröket és a kormányzatot első sorban foglalkoztatja. Bármily sok legyen is az, a mit a kormány a munkástörvény, a munkásközvetítés, a család- és munkáspénztárak és egyéb tervben levő intézkedésekkel tett és tenni fog, az eltörpül ama hatalom mellett, melyet a társadalom az azokrászorultak érdekében tehet. Egy ilyen társadalmi intézmény a „földművelők országos egyesülete”

s annak jótékony, hasznos szerve lesz a „Földmivelő.“ A nép részére készült, tárgyai és stílusa népies. Ami benne van, az mind érdekelheti a gazdát s a mi benne van, az a kiscgazda fáradság nélkül magába fogja szívni és véreből lesz annak tanulsága. Igyelérhető lesz az a czél, a mit a vezető czikk kitűz: „Mi azt akarjuk, hogy a kiscgazda el ne vesztse fejét a gazdasági harcban, hanem éles szemmel, mindig előre nézve, hagyományos józanságát megőrizve, becsülettel állja meg helyét a magyar földön és magyar hazája mellett.“ Annyi erély a kivitelben, mint a mennyi erély volt a szervezkedésben és a centralizált hatalom fondorkodó, morgó bírlalói sem fognak diadalmaskodni azon az intézményen, mely a magyar kiscgazda segítségére létesült.

Külföldi lapokból.

A mésztrágyázásról. A mésztrágyázás kitűnő módja a talaj javításának az által, hogy a növényi tápláló anyagokat könnyen fölvehetővé teszi, a miből következik az, hogy a meszezett földeket erősen meg kell trágyázni, hogy oldatlan tápláló anyagok legyenek abbn. Az égetett meszet darabokban kell őszszel a tarlóra, vagy a már fölészántott földre vinni és ott kis arányos kupacokat rakni belőle. Hektárjára 25—30 métermázsát számítanak. A mészdarabokat nedves földdel kell betakarni, miáltal azok széthullása magától történik; öntözni is lehet a meszet, a mikor is porrá hull szét, a melyet azután a géppel vagy direkt a kocsiról elszórunk a földre, ügyelve arra, hogy ez csak száraz időben történjék és lehetőleg mindjárt alászántható legyen. A szénsavas mész már nem működik olyan erősen, azért ebből 30—50 mm. kell egy hektárra. A mésztrágyázás nagyon gyakran nem jó, legjobb minden 5—6 évben eszközölni. Kénsavas mészszel kitűnő hatást értek el a szántó földön úgy, mint a réten. Répaföldeken mint fejtárgya, a ha a répa növekedésében elmaradt, szuperfoszfátgipszszel nagy eredményt értek el. Földoldotta a tápláló anyagokat s ezek gyorsan hatoltak a gyökérig. A réten a trágyázott föld növényzete sokkal dusabb és szebb volt, mint a mellette lévő trágyázatlané s a termés átlag 60 % al nagyobb volt. Igaz az a mondás, hogy: „A mész megatdítja az apákat és elszegényíti a gyermekeket; mész és trágya azonban gazdagokká teszi az apákat és gazdagokká a gyermekeket.“ (Wiener Laudwirtschaftliche Zeitung.)

Az amerikai löhere és luczerna. A melki kísérleti telepen kísérleteztek a legjobb amerikai és a legjobb európai u. m. a stájer, a cseh, a magyar és az olasz vörös löherével. A stájer here a legnagyobb össztermést s az egyes években is és a kaszálásoknál is a legtöbb termést adta. Utána kevetkezik a cseh, ezután a magyar here. Ezek is még a harmadik évben is három kaszálás mellett még az átlagon felül álló termést adták. Ezek mögött termésmennyiségben és tartósságban hátramaradtak az amerikai löherék, feltűnően csekély volt a fejlődés a második kaszálásnál, úgy az első, mint a második évben. Össztermésben az amerikai löherék 54.2 % al kevesebbet adtak a stájernál, 49.2 % al kevesebbet a csehnél és 45.5 % al kevesebbet a magyarnál. Az olasz löhere még messze az amerikai mögött maradt. A luczernakísérletnél az amerikai a provenzsi, a magyar és oroszszal hasonlították össze. A provenzsi régi jóhírnevéhez képest a legjobb volt. Utána jött az olasz, mely az első évben 30 %, a második és harmadik évben csak 5 % s a negyedik évben 19 % al, összesen 14.4 % al maradt az első mögött. Szinte teljesen ilyen termést adott a magyar luczerna, úgy, hogy az olasz és magyar egyenlőértékűnek mondható. Az amerikai luczerna itt is elmaradt és pedig a provenzsival szemben 38.4 % al, az olaszszal szemben 28 % al s a magyarral szemben 24.5 % al. Az amerikaiénál is kevesebbet ér az olasz. Az

eddig tapasztalatok és a közölt kísérletek következtében nyultak az osztrák és a magyar magvizsgálóállomások azokhoz a szigorú rendszabályokhoz, mely szerint amerikai származású löhere és luczernamagvaknál megjelölendő, hogy az amerikai, azoknál pedig, melyek gyanusak arra, hogy amerikaiak, az „amerikai gyanus“ jelzővel láttassanak el. Egyik kategóriához tartozó magvak még ha arankamentesek is, nem ólomzáróhatók. (Zeitschrift f. d. landw. Versuchswesen in Oesterr.)

A répa cukortartalma a gyökerek külseje szerint. Plot kísérletei alapján hebizonyítottak véli, hogy a csavarmenetes formálódott répagyökerek cukortartalma az egészen kis, karcu, szépformájú répákkal együtt a legnagyobb volt, míg a nyomott alakúak, melyeknek szétágazó gyökérvégük van, cukorban legszegényebbek. A cukortartalom a forma szerint a gyökér más és más részében van fölhalmozva. A kúpalku répákban a cukortartalom a répa felsőbb részeiben van koncentrálnálva, mint a hengeralkuaknál. Ez utóbbiaknál a cukortartalom a gyökér vége felé nem szűnik meg olyan gyorsan, mint az előbbinél. A legnagyobb cukortartalom általában a répa sulypontjától fölfelé eső részben van és a répa hosszával fordított arányban fogy fokozatosan a gyökérvég és gyökér fő felé. (Centralblatt für Agriculturcheime.)

É.

Könyvszemle.

A szövetkezetek. Legújában megjelent dr. Ágoston Péter ipolysági kir. aljárásbíró: A szövetkezetek című munkája. A hazai szövetkezeti ügy nagy lendülete folytán mindinkább érezhetővé vált a szövetkezetekre vonatkozó törvényi intézkedések rendszeres összefoglalásának hiánya. A kereskedelmi törvény, nemkülönben pedig az 1898: XXIII. t. cz. rendelkezései a gyakorlatban oly sok és lényeges kiegészítést nyernek, hogy pusztán a két törvény szakaszainak ismerete alapján a szövetkezetek ügyeiben való foglalkozás sok nehézséggel jár. Azonban a laikusnak már e két törvény ismeretének elsajátítása is nagy feladat, sőt majdnem lehetetlen. E nehézségek eloszlatását tűzte ki czéljául a most megjelent mű, mely nélkülözhetetlen kézikönyve lesz mindazoknak, kik valamely szövetkezetben részt vesznek, u. m.: szövetkezetet alapítók, szövetkezeti tagok, igazgatók, felügyelőbizottsági tagok és felszámolóknak, mert a törvényi intézkedések rendszeres feldolgozását foglalja magában olyképen, hogy a megfelelő cím alatt összefoglalja az összes vonatkozó törvényi intézkedéseket s ezeket mindig kibővíti a bírói gyakorlat által kifejtett elvekkel. A mű a gyakorlat igényeire fektetve a fősúlyt, hasznos utmutatóul fog szolgálni mindenkinek, a ki szövetkezeti ügyekkel foglalkozik. E czél előmozdítása érdekében betűrendes tárgymutatóval is el van látva, miáltal használhatósága nagyon meg van könnyítve. A 234 oldalra terjedő könyv ára füzve 3 korona, egész vászonkötésben 4 korona. Megrendelhető *Buzárovits Gusztáv* kiadónál Esztergomban, valamint minden könyvkereskedésben.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A r. kath. Státus jószágigazgatója. A r. kath. Státus f. hó 5-én Majláth Gusztáv gróf püspök elnöklése mellett rendkívüli igazgatótanácsi ülést tartott, melynek tárgya a jószágigazgatói új állás betöltése volt. Az igazgató tanács a beérkezett 74 pályázat mellőzésével a jószágigazgatói állásra *Bornemissza Elemér* bárót választotta meg évi 10000 korona fizetéssel, aki július 13-án fogja a hivatali esküt letenni. *Bornemissza Elemér* báró a magyaróvári gazdasági akadémián szer-

zett jószág oklevelet és bizonyára meg fog felelni annak a várakozásnak, melyet a Státus igazgató tanácsa hozzá füz, noha a több ezer holdas státus-birtok igazgatása tömérdek munkaerőt, rátermettséget, szervező tehetséget, szaktudást és tapasztalatot kíván meg. Az 5-iki ülésen jelen voltak: Korniss Viktor gr., Novák Ferencz, Béli Ákos gr., Bocskor Mihály, Fábrián Sándor, Biró Béla, Páll István, Szentkereszthy Zsigmond b., Pap Farkas, Thorma Miklós, Vajda Gyula, dr. Farkas Lajos és mások.

— Előléptetések a kolozsvári gazdasági tanintézetben. A földmivélésügyi miniszter előléptette Szecsey István s Réti János r. tanárokat a VIII. fiz. osztály 1. fokozatába; Péter Béla r. tanárt a 2 fokozatba; Néaeth A. intézőt a IX. fizelési osztály 1. fokozatába; Kleinkáuf György segédtanárt, Wolstky Győző intéző segédét a IX. fiz. osztály 2. fokozatba; Michl Ignác gondnokot a IX. fiz. osztály 1. fokozatába.

— Vizsgák. A kolozsvári gazdasági tanintézet vizsgái július 5-től 24-ig tartatnak meg. Szecsey István r. tanárt a földmivélésügyi miniszter vizsgabiztosként a nagyszentmiklósi m. kir. földműves iskolához rendelte ki.

— A vetések állása. A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1900. június 30-án a földmivélésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítóktól beérkezett jelentések alapján a következő:

Június hónap utolsó harmadában viharral párosult zivataros időjárás több ízben volt, sőt helyenkint kisebb nagyobb mértékű záporos és jégeső is, mind az által észrevehető nagy kárt sehol sem okozott. Az idő különben a növényzetre általában kedvező és főleg a gabonaművek érlelését előnyösen előmozdítja. A vihar néhol a vetéseket megdöntötte és összekuszálta, nagyobb kárt azonban nem jelentenek. Általában az idén a gabonavetések között jóval kevesebb a dölt vetés, mint tavaly, oka ennek minden körülmények között az, hogy az őszi vetések jóformán országszerte ritkábbak is voltak és a kielégítő és jó fejlődés következtében a szalma megerősödött. Ez okozta és idézte elő különben azt a kedvező fordulatot is, hogy a rozsdá kevesebb kárt okozhatott és ennek folytán a kalászképződés is a várakozásnak többnyire megfelelt. Egyedül a rozs szenvedett a fagyoktól; ebben sok a csorba, felig telt és részben gyenge kvalitást is ígérő kalász. Az árpa és zab vetések is javultak ugyan, vagy legalább is nem romlottak az utóbbi időszakban, mindazáltal néhol úgy az árpa, mint a zab is gyengébben fejlődött a normális átlagnál, ez okból a terméskilátások is inkább változatlanok. Az árpa több helyen már aratható, ellenben a zab csak most kezd érn.

A kapás növényekre főleg a déli vidéken kitűnő idő járt; másutt az esőt kívánják.

És ha a néhány nap óta bekövetkezett nagy hőség a zöldebb vagyis leginkább a késői gabonának nem árt meg, a korai jó formán már olyan állapotban van, különösen az Alföldön, hogy az időjárás lényegesebb befolyást a termés mennyiségére már nem gyakorolhat, akkor országszerte jó kvalitásra lehet kilátás ugy búzában, mint rozszban.

A tavaszi árpa is meglehetősen jó kvalitást ígér; szép fehér színű a mag és eléggé is sulyos.

A várható szép termés, ha a rekkenő hőség a remélt eredményt nem csökkentti, — a múlt évi eredménynél valamivel kisebb lesz ugyan, mindazáltal a közepes átlagnak meg fog felelni, a mennyiben a gazdasági tudósítók jelentései alapján országos átlagban és kat. holdanként 6.5—7-os minázsára becsülik az idei termést. A múlt évben termelt kat. holdanként és országos átlagban 7 mmázs.

Igy tehát az összesen remélhető eredmény lenne a folyó évre nézve 374 millió m. ása, feltéve természetesen, hogy a bevetett terület nem változott és az idén is 551 millió kat. hold. Tavaly 3845 millió mmázsa termett.

A kat. holdanként remélt országos átlaghoz vagyis a 65—7 mmázshoz viszonyítva legjobban állnak a vetések a többek közt: Alsófehér, Csik, Fogaras, Nagyküküllő, Szeben, Torda, Aranyos és Udvarhelyvármegyékben. Kat. holdanként 5—65 metermázsa termést remélnék az erdélyi vármegyék közül: Beszterce, Naszód, Brassó, Háromszék, Hunyad, Kisküküllő, Kolozs és Maros-Torda vármegyékben.

— **A külföldi vetési állapotok.** A németországi vetések a május végi és júniusi kedvező időjárásban javultak. A mellett a számítási mód mellett, hogy 1 = nagyon jó, 2 = jó és 3 = közép, a vetések állása következő volt: őszi buza 26, rozs: 31, tavaszárpa: 24, zab: 25, lóhere: 32, luczerna: 28. *Oroszországban* a középső kerületekben jól, az északnyugati és déli kerületekben elég jól, a délnyugati kerületekben gyöngén állnak az őszi vetések. *Romániában* a már learatott repceze kitűnő termést adott. Az utóbbi eszések éjszaki Moldovában is megjavították a szárazság által elesigázott buzavetéseket úgy, hogy most már ott is kedvező eredményt várnak.

— **A mezőgazdaság védelme.** A német gazdasági egyesület pozoni kiállításának megnyitására a birodalmi kancellár képviselőjében megjelent Miquel porosz pénzügy-minister nagy Németország összegyűlt mezőgazdái előtt nyíltan és határozottan kijelentette, hogy a porosz kormány a mezőgazdaság érdekében mindent kész megtenni. „A feladatok egyik legnehezebbike — ugymond — most egy nagy, sőt még egy kisebb birtoknak is a vezetése. Komoly akaratú és szilárd elhatározottság célhoz fogják vezetni most is a gazdát. De hogy minden más osztály is tudatában legyen annak, hogy nemcsak a saját érdekükben való, hanem a közjó és a társadalom érdekében kötelességük a mezőgazdaságot támogatni, azt kívánhatjuk, sőt követelhetjük is. Biztosíthatom önöket, hogy maga a kormány áll mindenekelőtt ezen az állásponton és azt a reményemet fejezhetem ki, hogy a mezőgazdaság érdekei érvényesülni fognak olyan törvényhozásban, mely a mezőgazdasági termékek védelmét czélozza.”

— **Nemzetközi kongresszusok.** A párisi világkiállítással kapcsolatban a mezőgazdaság minden ága is kongresszust tart Párisban, melynek egy része már le is folyt. A kertészeti kongresszus nyitotta meg a sort május 25-től 27-ig; az erdőszeti június 4-től 7-ig; a szőlészeti június 13-tól 16-ig; a mezőgazdasági szakoktatás kongresszusa jun. 14—17-ig; a kísérleti állomásoké jun. 20-án. A szarvasmarha okszerű takarmányozása tárgyában tartott 21—23-ig és az ornithologiai kongresszus 25—30-ig. A nemzetközi gazdakongresszus időtartama nem kevesebb egy hétnél, július 1—7-ig s a mezőgazdasági szövetkezeteké július 8-tól 14-ig. Ezek a tanácskozások folytonos működésben tartják a minden nemzetek kezdeményező férfait, a kik eszméik kölcsönös kicserélésével és véleményükkel mindenesetre a mezőgazdaság előmozdítását fogják elérni.

— **A katonaság által okozott károk.** Most, hogy a katonaság ezred-, dandár- és hadosztálygyakorlatai folynak és külsőben vannak, érdekes földélni azt a kártalanítási eljárást, melyet a földművelésügyi minister a honvédelmi miniszterrel egyetértve hozott. A kártalanítási eljárás szigorúan megkülönböztetést tesz a csapatok által gyakorlat közben és egyes katonai személyek által szolgálaton kívül elkövetett mezőgazdasági károk közt. A beszállásolási törvény értelmében magántulajdonon is lehet katonai gyakorlatokat tartani, ami ellen sem a birtokos, sem a mezőrendőr nem tiltakozhatik. Ilyen

gyakorlatokat azonban, ha csak lehet, a rendőrségnek be kell jelenteni s ez a földbirtokos tudósítani köteles. — A mezőőr kötelessége az okozott kárt rögtön megbecsülni s annak eredményét a csapatparancsnokkal s a földbirtokossal közölni. Ha a becslési összeg mindkét részről jóváhagyatot mindjárt kifizetendő. — Ha a felek közt nem jött létre megegyezés, az 1895: XXXIX. t.-cz. értelmében becslobizottságot kell alakítani s ennek a becslése érvényes. Szolgálaton kívül levő katonai személyek által okozott károkért azok személyesen felelnek. Mezőőrök, a kik ilyen katonákat tetten érnek, azokkal ugyanúgy bánhatnak el, mint polgári személyekkel. A mezőőr köteles a kárt haladéktalanul megbecsülni és 24 óra lefolyásán belül bejelenteni. A károsult jogait az illetékes bíróságnál vagy adminisztratív uton érvényesítheti.

— **A ragadós állati betegségek állása.** Elszomorító a ragadós állati betegségek terjedéséről. Már nemcsak a sertésvész terjedt a legutóbbi héten 124 községgel, hanem terjedt a lépfene, veszelettség, takonykór és sertésorbáncz is. A nyári hónapok bizony nagy pusztítást visznek véghez jószágállományunkban a leggondosabb állategészségügyi intézkedések dacára is. A legjobban pusztító ragály persze most is a sertésvész, a miből hazarészünknek is ugyancsak kijut. Brassó, Hunyad, Kis-Küküllő, Maros-Torda, Szolnok-Doboka vármegyék a leginficiáltabbak. Udvarhelyvármegyében erősen el van terjedve a sertésorbáncz. Hazarészünk állategészségügyi állapota mégis még kedvezőbb, mint a Királyhágón tuli részé. Bizonyára a klimatikus viszonyok vannak erre hatással.

— **Petroleumivók.** A párisi orvosegyesület kinyilvánította, hogy a mind jobban és félelmesebben terjedt petroleum ivás ellen komolyrendszabályokat kell hozni. Kezdetben azt hitték, hogy ez a rossz szokás a fölemelt szeszadó következtében ütötte fel fejét. Egy. a Bastille külvárosban tartott vizsgálat azonban kiderítette, hogy már régebben is uralkodott s most már nagyon el van terjedve. A petroleummámor nem brutalitásban, hanem mogorvaságban nyilvánul. Az orvosok a petroleumiszakosságnak az emberi szervezetre gyakorolt káros hatásának megállapításánál még hüllőböző véleményen vannak, de abban mindnyájan egyet értenek, hogy az emberi szervezetre káros.

— **Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda.** Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

— **Kovácsnak ajánkozik teljesen képzett gyári kovács segéd uradalmakba.** Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Az Országos Iparegyesület Emlékirata.

Nem Semmiesetre sem akarunk iparosabbak lenni az Iparegyesületnél. Elösmerjük, hogy az Országos Iparegyesület emlékirata az általános vámtarifa ügyében az egész vonalon és minden részletében az ipar érdekeit következetesen és célirányosan pártolja és annak érdekében a jövő vámpolitikájában a lehető legnagyobb kedvezményeket akarja ki vívni. Tegyük még hozzá azt, hogy ezt okosan, hathatósan, minden irányban célhoz vezetően akarja tenni és akkor indokolva van, hogy miért nem megyünk bele az ipar érdekében támasztott követelések bírálatába. Ha nem miután tudjuk, hogy az általános vámtarifa nemcsak az ipar, hanem a mezőgazdaság érdekei alapján is lesz elkészítendő, ha az Iparegyesület emlékiratának em. részét nézzük, vagy az egészset a mezőgazdaság szempontjából tekintjük, akkor azt kell föntebbi elösmerésünk

kapcsán mondani, hogy az ipar hathatós pártfogása mellett a mezőgazdaságot semmi pártfogásban sem részesíti javaslatában.

És éppen ezért áthidalhatatlannak látszik az az ür, mely az iparosok és mezőgazdák érdekei között van. Amazok mindent az ipar, emezek mindent a mezőgazdaság érdekében akarnak tenni. És épen ezért sohasem fogják az ür áthidalására szükséges megegyezés palloit megtalálni. Mindjárt az alapelve az emlékiratnak homlokegyenest ellenkező: „ipari érdekeinknek megfelelően csak önálló és Ausztriától különvált vámterületen lehetne intézkedni.” De további következtetéseit mégis azon „kényszerhelyzet” alapján teszi, mely Ausztriával a közös vámterületet tartja fönn. Mezőgazdaságunk érdekében a közös vámterület az előnyös, ha abban a mezőgazdaságra szükséges vámvédelem érvényesül.

A miniszter ama kérdésére, hogy szerződéses vámpolitika legyen-e, vagy autonóm vámtarifa, az Iparegyesület határozottan a mezőgazdaság, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségével ellenkező álláspontot foglal el: „az autonóm vámpolitika követését a magyar ipar érdekében határozottan rossznak kell jelezni.” Még határozottabban szól a kettős vámtétel, a maximális és minimális rendszer ellen és a mellett plaidiroz, hogy: „minél több állammal és minél hosszabb idejű szerződések kötessenek.” A legtöbb kedvezmény elve fönttartandó „mert semmi sem nehezítené meg jobban iparunknak a külföldön való versenyét, mintha más nemzetek közül bármelyik is nagyobb előnyben részesülne; ez legtöbb kiviteli cikkünkre nézve versenyünk teljes megsemmisítésével egyenlő lenne.” Nem szabad az autonóm vámtarifa tételeit nagyon felemelni, tehát ne fokozzuk a védvamos irányzatot. Ezekből az alapelvekből indul ki az emlékirat, melyek mindenben ellentétesek a mezőgazdaság érdekében támasztott követelésekkel.

A mi azután a részleteket illeti, nem akarjuk analizálni az iparcikkék vámjavaslatait. Tekintsük csak a főbb mezőgazdasági cikkeket. A „VI. Gabona, hüvelyes, liszt és őrlemények, rizs.” czimnél megint az őrlési forgalom mellett találunk védőbeszédet. Csak a tévedésekről akarunk most szólni. Az első tévedés az, hogy a magyar buzatermést átlagos 40,000,000 métermázsanak mondja, holott az az 1885—1900-ig terjedő 15 évi időben nem volt több 35 és fél millió mmázsanál. Ez az érvelésnek fundamentuma és ez hibás lévén, ingadozó lesz az érvek épülete is. Az emlékiratnak ezt a részét Rajner Kálmán, a hengermalom igazgatója írta. Ne csudálkozzunk tehát rajta, ha a malmok prononszirt álláspontja és már nagyon jól ösmert érvei és következtetései az Emlékiratban is helyet foglaltak. De hol van az „az elismerés és megbecsülés, melyet a magyar lisznek a malmok megszerettek,” mikor „a külföldi malomipar a magyar buza sajátosságait nem is ismeri” (?), mikor maga az Emlékirat mondja, hogy „az árk tulságos lelicizálása pedig rontotta a magyar liszt tekintélyét és ezzel hírnevét?” Vagy igaz. A külföldi malomipar nem is ösméri a mi magyar buzánk jó tulajdonságait, hanem csak a lisztét. Ezért volt a magyar buzaliszt évtizedekig első a világon és azért lett a malterozott liszt a londoni sütőversenyen éppen nem az első. De a mint mondtuk, nem akarunk ezen a helyen megint erről a tárgyról beszélni, melynek úgy látszik száz élete van. Csak még azt az „őszinte” szót akarjuk megmutatni, a mely őszinte annyiban, hogy rögtön meglátja mindenki, hogy mire „megy ki,” mi a czélja. Az őrlési forgalom kedvezményével „őszintén szólva még inkább szeretnők azonban, ha a kormány más kiviteli kedvezmények alakjában tenné lehetővé a kivitel. Ezen kiviteli kedvezmények persze 1 1/2—3 millió forintot igényelnének évenként.” „Csak az esetben tehát, ha a kormány ily nagy összeget nem fordíthatna a liszt kivitel előmozdítására — és érthetőnek találjuk, hogy a kormány nehezen

hozhat ilyen mérvű áldozatot — ragaszkodunk az őrési fordalomhoz. Ez az egyetlen új motívum az őrési forgalmi vitában. De őszinte benne csak az a remény, hogy a kormány nem hozhat ilyen áldozatot, az őrési forgalomhoz tehát mindhalálig ragaszkodnak.

A „VIII. Vágó és vonóállatok“ czimnél a szarvasmarha és juhok vámjának fölemelését megokoltnak nem tartja az emlékirat. „A Budapesti kelendő marhahus leginkább a szerb — középminőségű — marha, melynek hiányában a budapesti piacot marhahussal ellátni egyáltalában nem lehetne.“ A dolog véleményünk szerint abban kulminál, hogy fokozható-e szarvasmarhatenyésztésünk és ökörtudományunk annyira, hogy a szerb sovány marha behozatalát a Bécsbe irányuló hizott marha kivitele ekviparálja, sőt föltulmulja. Ha igen, akkor ez a szerb behozatal csak látszólag kárunk, a mit visszatér nekünk haszonnal a kivitel. De ha nem fokozható, akkor jogsult a proponált nagyobb vám, mert nem azért nincs piacza nálunk a magyar jó marhának, hogy nincs fogyasztó publikum, hanem mert van silány, olcsó szerb ökört. És ha kisebb vámmal beengedjük is az idegen marhát, azt az egyet föltétlenül ki kell kötnünk, hogy Ausztriába irányuló kivitelünk semmiféle intézkedéssel meg ne nehezíthessék. Mindenben ez áll sertésforgalmunkra is.

Nem terjed ki az Emlékirat a tojás és vajforgalomra és csak futólag a bor vámjára. Abban azonban a gazdak álláspontjával teljesen megegyezik, hogy a 3 frt 20 kr. vámmal bejövő olasz bor vámja fölemelendő.

Magában az Iparegyesületben a javaslatnál az egyes iparosok közt is ki nem egyen-

lített ellentétek merültek föl, de ki nem egyenlíthető ellentéteket foglal magában az emlékirat a mezőgazdasággal szemben. Nézetünk szerint a két termelési ág képviselőinek együttesen, a forgalom értékének arányában kellene megállapítani a jövő vámjait, mindenek előtt követendő vámpolitikáját mert a merev ellentétek helyes kiegyenlítése lehetetlen megterhelhetetlen lenne a kormány, esetleg a törvényhozás vállára.

É-r.

Budapesti gabonatözsde.**I. Készárúület.**

(Julius 5.)

Készárúületben az irányzat változatlan volt. Elkelt néhány ezer métermázsza buza 7.15—7.65 K áron.

Tengeri 1100 mm. 5.65 K, készpénzfizetés mellett. Árpa 440 mm. 5.40 K.

Az árak 50 kg. ként koronaértékben értendők.

II. Határidő-ület.

Kezdetleges gyenge irányzat után az árak emelkedtek, a midőn egy helybeli elsőrangú malom fedezési vásárlásokat vett foganatba, de az üzleti csendben ismét a kontremin dominált s tekintet nélkül arra, hogy ma új panaszok érkeztek több helyről, a hűtés miatt az árak mégis lemorzsolódtak.

Amerikában tegnap ünnep volt, minek következtében az üzlet ott szünetelt.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza okt.-re 7.73, 7.74.

Rozs okt.-re 6.80, 6.78.

Zab okt.-re 5.18, 5.19.

Tengeri júliusra 5.59, 5.60.

Kolozsvári piac

A csütörtöki (július 5-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként K.-tól 12.00—14.00 K-ig

Rozs " " 11.00—11.60 "

Zab " " 08.20—08.60 "

Kukoricza " " 10.80—11.00 "

Burgonya " " 07.00—00.00 "

Széna " " 05.00—06.00 "

Magyar Jelzálog-Hitelbank**Képviselősege Kolozsvártt**

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os**Záloglevélkölcsönöket**

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékos,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5.40 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5.40 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5.65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet**

bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

Legjobb és legolcsóbb a

Conrad és Társa-féle

új szabadalmazott

permetező-készülék

a szőlőmoly, valamint minden más növényi féreg és peronospora kikapcsolására.

Ezen készülék a legkönnyebben kezelhető és a legkitűnőbb a maga nemében. Kicsiny alakja, valamint czélszerű szerkezete lehetővé teszi, a legsűrűbb lomb alatt elrejtett rovarok megsemmisítését is és pedig egy alkalmas rovarméreg használatával.

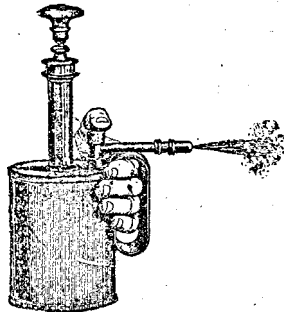
A készülék megtöltése és kezelése következőképpen történik:

A balkéz négy ujja mellékelt rajz sze-

rint — olyképen illeszkedik a készülék főgantyújához, hogy az egész tenyér és a hüvelykujj a tartányt tartja; most a készülék légszivattyúját lecsavarjuk és a folyadékot a nyílott nyíláson betöltjük, a tartányban egy kis tért üresen hagyva. Ezek után a szivattyút ismét becsavarjuk és — két ujjal — 10—12 teljes szivattyúhúzással a levegőt a tartányban megsűrítjük. Használatkor a készüléket tartó kéz hüvelykujjával a szelepbillentyűt tetszés szerinti időközökben lenyomjuk, miáltal a szét-szóródó folyadékot a legfinomabb permete alakjában állítjuk elő.

A levegőnyomás csökkenésekor néhány teljes szivattyúhúzás ismét elegendő a készülék további működésére.

A készülék ára vörösréz lemezből 6 korona.

Növény-praeaparat (rovarméreg) vízben szappanszerűen könnyen oldó, körülb. 6000 szőlővirágnak elegendő, darabonként 65 fillér. Ezen jutányos ár mindenkinek, sőt a kis szőlőbirtokosnak is lehetővé teszi, hogy több ilyen készüléket beszerezhesse.

Megrendeléseket kérjük a kiadóhivatalhoz intézni, mely azt közvetíti. (329.)

Szabadalmazott

kosár betétek

gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál, teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosár betétek árai:

(301.) 4 lóerejű géphez 30 frt.
6 " " 35 "
8 " " 40 "
10 " " 45 "

Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő. BAJZÁTH IGNÁCZ Székelyhidon.

AKI

**tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
dekozik!**

**tehenészetet akar be-
rendezni!**

**tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!**

**tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!**

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Díjmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

Hazai Jpan

ELSŐ ÉRMEK, ARANY KITÜNTETÉSEK, ALLAMDIJAK stb.

A BALANCE SEPARATOR

lefelőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önönmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

(292. II.)

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiacot biztosítunk.

Fairbanks mérlegek

a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknek fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

célszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknek fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tízedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasútra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrásy-út 14. czimzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS
MÉRLEG és GÉPGYÁR
részvény-társaság
BUDAPEST,
Andrásy-út 14.
Gyár: Külső Váci-út 156.

(262.)

Kutyfalvi uradalomban van eladó
50 drb kocza 2—3—4 évesek,
10 drb kan és 260 drb februári malacz, értekezni lehet
Bedőházi Pál u. tisztartóval.
Posta és vasúti megállóhely helyben.

(337.)

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Ára 1 üveg 2 korona 80 fillér.

Os. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

40 év óta udvari istállóokban, e nagyobb katonai és polgári istállóokban használatban, nagyobb fáradozás előtti és utáni erősítésre, rángatózásnál az idegek merevségénél stb. A lovakat az idomításnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszerertáiban és drogueráiban.

Franz Joh. Kwizda os. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerésznél Kornouburg, Bécs mellett.
(328. I.)

„Erdélyi Gazdasági Egylet“ könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók. III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszálók és legelők ápolása.“ III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertészizlalásról.“ III-ik kiadás 25 kr. 4. Lormay Béla, „A borjúk fölneveléséről“ III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.“ III kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.“ III. kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről.“ III. kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Útmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben“ III. kiadás 25 kr. 9. Domokos Kálmán, „Az építkező gazda.“ III. kiadás 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről“ III. kiadás 25 kr. 11. Dr. Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról.“ III. kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.“ III. kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-tenyésztés.“ III. kiadás 35 kr. 14. Cserhádi Sándor, „A esalamádé természetese, bevermelése és etetése“ III. kiadás 25 kr. 15. Csájlík István, „Csikónevelés.“ III. kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztésről.“ 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös löher természetéről.“ 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcsértékesítés.“ II. kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazakra“ II. kiadás 25 kr. 20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.“ II. kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése“ 25 kr. 22. Kovácsy Béla,

„Házi állataink takarmányozása“ 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender termeléséről és áztatásáról“ 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése“ 50 kr. 25. Réti János, „A komlótermelésről“ 25 kr. 29. Gáspár József, „A méhtenyésztésről“ 30 kr. 27. Péter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei“ 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással“ 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfüvekről“ 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés“ 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből“ 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése“ 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitele“ 40 kr. 34. Péter Béla, „A haltenyésztésről“ 30 kr. 35. Péter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról“ 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének fenntartásáról.“ 25 kr. 37. Dr. Rodiozky Jenő, „Magyar olajnövények“ 30 kr. 38. Cserhádi Sándor, „A gyomok kártékonyága és az ellenük való védekezés“ 39. Papp Gergely, „A szocializmusról.“ 40. Heigel Lipót, „Az állami egyenes adók és községi adópótlékokról.“

Mind a negyven füzet ára együtt megrendelve csak 8 írt — kr. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 40 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajczárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz „az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár“ cím alatt küldendő. A pénz beküldésével megrendelték bérmentve tételné postára.
(51.)

Védjük szőlőinket

a különféle szőlőbetegségek ellen!

A szőlő peronosporájának a leghatékonyabb ellenszere a dr. Aschenbrandt-féle

„bordói por“

Kezelése egyszerű, az oldat néhány perc alatt elkészíthető, kitűnően tapad, a permetezőgépeket el nem dugaszolja.

Ára: (loco Budapest a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének“ raktárában) 50 kg-os zsák a kg. 76 fillér, 5 és 10 kg-os zsák a kg. 80 fillér.

A szőlő lisztharmatának leghatékonyabb ellenszere a dr. Aschenbrandt-féle

„rézkénpor“

A por finomságánál fogva nagy anyagmegtakarítás, a por jobban tapad és nem bűdösíti annyira a bort, mint a tiszta kénpor.

Ára: (loco Budapest a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének“ raktárában) 50 kg-os zsák a kg. 52 fillér, 5 és 10 kg-os zsák a kg. 56 fillér.

Hamisítás kizárva!!

Minden csomagnak el kell látva lenni ólomszárral és a Borászati Lapok ellenőrző bélyegével

A porok megrendelhetők:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (Budapest, Alkotmány-utca 31.) (335.)

A Borászati Lapok kiadóhivatalánál (Budapest, Üllői-út 25.)

azonkívül Nagy Pal urnál (Torda.)

A legjobb és legolcsóbb

FAKONSERVÁLÓ SZER

most és marad is a már 20 év óta kipróbált

Avenarius-féle szabadalmazott

CARBOLINEUM

Részletes leírások és utmutatások ingyen és bérmentve.

AVENARIUS R. Carbolineum-gyára Amstetten.

Iroda: Bécs, III./I. Hauptstrasse. (333.)

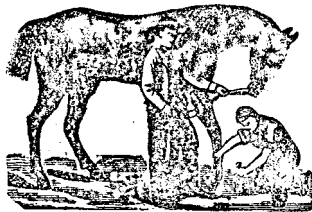

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszertára a sz. Józsefhez

Bécs. XII/2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/2 palack frt 6— 1/2 palack frt 3.50.
Eltávolít mindennemű kinővést és zsiros testtapadékat, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metamódott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülökdagasztásoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inaken, vastag bokánál, dagasztásoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

HOTTER'S

állatgyógykészítmények

a jelenkor legkitűnőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerrel által hatásukban el nem értek. Raktárak a gyógyszertárakban és drogeriákban.

Főraktár: Dr. BUDAI EMIL városi gyógyszertárában Budapest városházter és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában Budapest VI. Király-utca 12. (324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradsalmakra és vontatásra képesíti. A tuleröltetés következményeinél, bénulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópóra

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólika elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

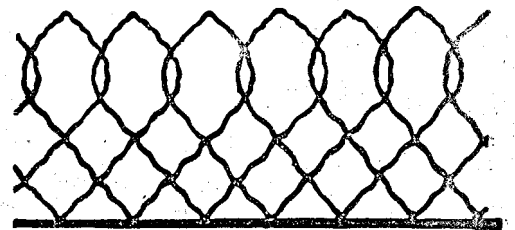
Lovaknál mindennemű kólika és hügy felakadás, szarvasmarhákban pedig puffadás ellen alkalmazandó.

LÉBER GYULA

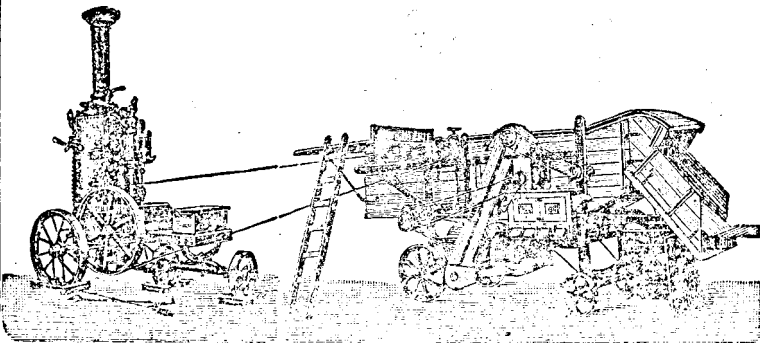
első erdélyi sodrony szövet-fonát és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és cziinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakerebbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (121.)

1895., 1896., 1897., 1898., 1899. évben 32 első díjjal kitüntetve.

A jelenkor legtökéletesebb és legjobb motor-cséplőkészletei.

Első proszniczi Gazdasági Gép- és Motorgyár, Wichterle F.

Magyarországi vezérképviselő: KÁLLAI LAJOS.

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50. szám

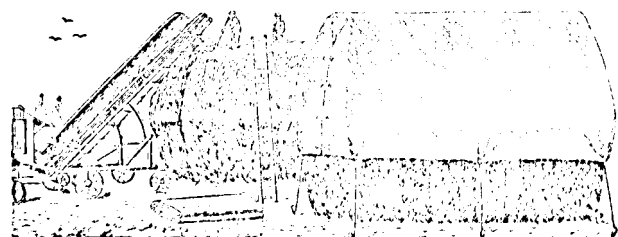
Ajánlja legújabb hírneves szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplőkészleteit

kettős tisztítóval, árpatoklyászoló és legcélszerűbb löherhűvelővel; olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett Nagy munkaképességeért és legmegbízhatóbb tartós szerkezetecért teljes jótállás. Legolcsóbb üzemköltség az összes létező motorgépek között. Czimekkel szívesen szolgálunk, hol a gépek működésben is megtekinthetők. Motorkészleteink és egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabásu telepünkön VI., Gyár-utca 50., hol üzemben bemutattnak.

Már több mint 500 cséplőkészlet sikerrel működésben. (323. II.)

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatlan — minőségben

REPCZEPONYVÁK,

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSI-PONYVÁK.

Alapított 1830. — Cs. kir. szab. vízmentes szövetgyár. 46 Kitüntetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, V. ker. Thonet-udvar.

TELEFS. (305) (Tirol.)

BÉCS I., Volksgartenstrasse 1.

Vízmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — [] metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb
Rovatkas- Sátrak, esőköpenyek öltönyök.
Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni.